

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY

Jelen szakvélemény **Mérk Nagyközség** (4352. Mérk, Hunyadi utca 45 sz.) mint Megbízó felkérésére készült, a Mérk-Vállaj Közoktatási Fenntartó Társulás fenntartásában működő Mérk-Vállaj Általános Művelődési Központ 4352. Mérk, Béke utca 19. pedagógiai programjának jóváhagyásához.

A szakvéleményt tanügyigazgatási szakértő:

Dienes Béla (4700 Mátészalka, Ifjúság tér 32. szakértői igazolvány száma: 010125-02) készítette

1. Előzmények, jogszabályi környezet

Az 1993. évi a közoktatásról szóló, LXXIX. tv. 44. (1) bekezdésében meghatározottak szerint a nevelési-oktatási intézményben a nevelő és oktató munka nevelési, illetve pedagógiai program szerint folyik. A nevelési, illetve pedagógiai programot a **nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó **jóváhagyásával válik érvényessé. A fenntartó** a nevelési program és a pedagógiai program jóváhagyása előtt köteles — az **Országos** szakértői névjegyzékben szereplő - **közoktatási szakértő véleményét beszerezni.****

Az Általános Iskola a fenntartó által jóváhagyott és jelenleg is érvényben lévő pedagógiai programját **felülvizsgálta és átdolgozta.**

A szakértői tevékenység keretében kiemelten azt vizsgáltam, hogy a módosított pedagógiai program megfelel-e a Közoktatási törvény 103. (2) bekezdésében meghatározottaknak:

- **a pedagógiai program tartalmazza-e azokat a feladatokat, amelyeket a fenntartó az intézmény alapító okiratában meghatározott,**
- **a program megfelel-e a Közoktatási törvényben előírt tartalmi, formai követelményeknek**

2. Alkalmazott módszerek

- egyeztető megbeszélés a program készítőivel,
- dokumentumok elemzése, összehasonlító elemzés.

3. Az intézményi sajátosságok és környezet szerepe a pedagógiai programban

Az intézmény képzési rendszere, szervezeti struktúrája megfelel az intézmény típusának. A pedagógiai programban érvényesülnek a megrendelői, iskolahasználói elvárások. Az intézmény a személyiségfejlesztésre, a közösségi nevelésre nagy hangsúlyt helyez. A tanulói összetételhez igazodva a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek foglalkoztatási mellet a tehetség kibontakoztatásának lehetőségei is adóttak.

4. A nevelési program elemzése

4.1. A nevelési program felépítése, tartalma, koherenciája

Az 1993. évi a közoktatásról szóló, LXXIX. tv. 48. § (1) Az iskola pedagógiai programja meghatározza:

α) az iskola nevelési programját, ennek keretén belül

Kötelező elemek	
az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelveit, céljait, feladatait, eszközeit, eljárásait,	X
- a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,	X
- a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat,	X
- a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységet,	x
- a tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységet,	X
- a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat,	X
- a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programot,	X
- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,	X
- a pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékét,	X
- a szülő, tanuló, iskolai pedagógus együttműködésének formáit, továbbfejlesztésének lehetőségeit,	X
Kulcskompetenciák	X
A TAMOP 3.1.4 Kompetencia alapú oktatás	X

A nevelési program bevezetésében az iskola a pedagógiai tevékenység középpontjába az emberközpontú nevelést állítja. Legfontosabb feladatnak a személyiség sokoldalú fejlesztését, az általános emberi értékek továbbadását, a tolerancia képességének kialakítását tekinti.

A nevelési programban az iskola jól szerkesztett, áttekinthetően határozta meg a nevelő-oktató munka helyi pedagógiai **értékeihez** kapcsolódó **alapelveket, célokat**. Megjelölte a célok eléréséhez megvalósítandó **feladatokat, eljárásokat, eszközöket**. Az értékekhez kapcsolódó alapelvek nyomán meghatározott célok és a célok eléréséhez kapcsolódó feladatok logikus rendszert alkotnak, jó alapot szolgálnak a program további tartalmi elemeinek a meghatározásához.

A **személyiségfejlesztéssel** kapcsolatos iskolai feladatok rendszerét a nevelőtestület a pedagógiai alapelvekből, célokból, feladatokból, eljárásokból és eszközökből építi fel. A „személyiség jegyekhez” kapcsolódó speciális feladatok meghatározása után a tevékenységrendszer és szervezeti formák kellő alapot adnak a tudatos nevelőmunkához. A célok, feladatok és megvalósításukat szolgáló tevékenységrendszer összhangban vannak egymással, illetve figyelembe veszik a tanulók életkori sajátosságait.

A **közösségfejlesztéssel** kapcsolatos feladatok meghatározása során az iskola célként azt jelöli meg, a tevékeny közösség nevelőerejének tudatos szakszerű kiaknázását az egyéni fejlődés érdekében. A feladatok, eszközök, a különböző iskolai fórumok működése, a hagyományápolás jól szolgálják a célok elérését.

A **beilleszkedési, magatartási nehézségekkel** összefüggő pedagógiai tevékenységeket meghatározza az iskola. A problémák megoldásának fontos eleme a felismerést követő **okfeltárás**, egyéni bánásmód, **az** egységes nevelőtestületi hatás **és az** ifjúságvédelmi felelős tevékenysége.

A **tehetség, képesség kibontakoztatását** szolgáló tevékenységek meghatározottak, a pedagógiai program más területein is felismerhetők. Fő színtér a tanítási óra, az egyéni képességekhez igazodó tanulásszervezés. A szabadon tervezhető órakeretből megvalósuló foglalkozások, és a tanórán kívüli foglalkozások szervezése jól szolgálja a megfogalmazott célt.

A **gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat** a közoktatási törvényben leírtak szerint —az intézményi sajátosságokat szem előtt tartva- szabályozzák, a pedagógiai munkán belül komplex tevékenységeként kezelve, mely átfogja a teljes iskolai tevékenységrendszert. Fő feladatként kezelik a megelőző, feltáró tevékenységet, a problémák korai felismerését. Fontos szerepet kap a jól működő kapcsolatrendszer.

Az intézmény a **tanulási kudarcnak** kitett tanulók felzárkóztatásának tevékenységi formáit a program jelöli. Jelentős elem az anyanyelvi kultúra elsajátítása kisiskolás korban, a szocio-kulturális hátrányok kompenzálása, a differenciált pedagógiai munka, illetve tevékenységrendszer színtereinek megjelölése.

A **szociális hátrányokat** okozó tényezők feltárásának, illetve az enyhítést szolgáló tevékenységnek felsoroltak, igazodnak a program más területén megfogalmazottakhoz. Fontos szerepe kap az esélyegyenlőség megteremtése és a kompenzáció helyi gyakorlata.

Az IPR működtetése.

Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszere az iskola életében egy speciális szempontos, az együttnevelés szempontját emeli ki, lényege a tapasztalati tanulás és az együttműködés.

Az integrációs oktatási program során az eltérő családi háttérrel rendelkező, különböző képességű és fejlettségű gyermekeket együtt fejlesztjük, annak érdekében, hogy a társadalmi párbeszéd keretét kapjon az oktatás-nevelés rendszerén belül.

Szoros összefüggésben áll az esélyegyenlőség biztosításával abban az értelemben, hogy mindenki számára nyitottá teszi a nevelési-oktatási intézményeket, tekintet nélkül egyesek akadályozottságára, s az esetleg tapasztalható nagyon eltérő képességeire a kiemelkedően tehetségestől a gyenge adottságúig.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges **nevelő-oktató munkát segítő eszközök, és felszerelések jegyzékét** rögzítette az iskola. A fenntartó a beszerzésre ütemtervet készített.

A szülő, tanuló, iskolai pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei, a korábbi fejezetek tartalmával összhangban teljesebbé válik. A pedagógusok diákok, pedagógusok szülők együttműködési fórumai működnek, a tájékoztatási rendszer, a visszacsatolás, a továbbfejlesztés lehetősége kimunkált.

Az intézmény jellegéből adódóan az iskola és a szülő együttműködése jelentős teret kap. Az **egészségnevelési és környezetnevelési** program önálló fejezetben részletesen kidolgozott, az intézményi sajátosságokat figyelembe veszi. Az egészségnevelési program tartalmazza az egészségfejlesztéssel összefüggő iskolai feladatokat, a mindennapos testedzés feladatai a helyi tantervben is rögzítettek.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák: amelyekre minden embernek szüksége van a személyes boldoguláshoz és fejlődéshez, az aktív állampolgári létezéshez, a társadalmi beilleszkedéshez, és a munkához.

A pedagógiai program részletesen tartalmazza a kulcskompetenciák és a kiemelt fejlesztési feladatokat.

Meghatározza :

- kulcskompetencia területit
 - céljait
 - feladat
 - a várt eredményeket
 - módszereket

Tanórai tevékenység megújulása a kompetencia alapú oktatással az alábbi területeken valósul meg.

- A – típusú szövegértés és matematika programcsomagok alkalmazása, melyek a matematika és az anyanyelv (magyar) műveltségterület egészét lefedik
- B – típusú idegen nyelvi programcsomag, amely a szövegértés-szövegalkotás fejlesztésére irányuló és arra mintát adó modulokat tartalmaz az adott műveltségterület tananyagához illeszkedve

A TAMOP 3.1.4 Kompetencia alapú oktatás fenntarthatósága

Implementáció éve 2009/2010 a fenntarthatóság 2014/2015-ig pontosan kidolgozott.

Informatikai stratégia: A stratégia célja a fenti időszakra az intézmény informatikai állapotfelmérése után azon fejlesztési célok összefoglalása, melyek segítségével az IKT alapú oktatás fokozatosan kiterjeszhető a következő öt év alatt minden évfolyamon a teljes óraszám 25 százalékára a közismereti tárgyakból. A digitális kompetencia területet szeretnénk erősíteni keresszttantervi formában. Mindez szerepel az intézmény pedagógiai programjában is, s ezen célok összhangban vannak az intézmény küldetésével, s annak értékeit erősítik a megvalósulás során.

4.2. A nevelési program kidolgozottsága, szakszerűsége

A nevelési program a közoktatási törvényben meghatározottak szerint kidolgozott, az **alapelvek, célok, feladatok, tevékenységek** logikus összhangja biztosított. A program a konkrét feladatok és tevékenységek megjelölésével, tapasztalatokkal alátámasztott, kiemelkedő szakmaiságról tesz tanúbizonyságot.

5. A helyi tanterv vizsgálata

5.1. A helyi tanterv kötelező elemei

Az 1993. évi a közoktatásról szóló, LXXIX. tv. 48. § (1) Az iskola pedagógiai programja meghatározza:

b) az iskola helyi tantervét, ennek keretén belül

- az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyakat, a kötelező és választható tanórai foglalkozásokat, valamint azok óraszámait, az előírt tananyagot és követelményeit,	X
- az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elveit, figyelembe véve a tankönyv ingyenes igénybevétele biztosításának kötelezettségét,	X
- az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételeit,	X
- az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményeit és formáit, a tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményeit, továbbá - jogszabály keretei között - a tanuló teljesítménye, magatartása és szorgalma értékelésének, minősítésének formáját,	X
- moduláris oktatás esetén az egyes modulok értékelését és minősítését, valamint beszámítását az iskolai évfolyam sikeres befejezésébe,	X
- nemzeti, iskolai nevelés és oktatás esetén a nemzeti, etnikai kisebbség anyanyelvi kultúra- és népismereti tananyagot,	X
- a nemzeti, etnikai kisebbséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzeti, etnikai kisebbség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagot,	X
- a tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszereket,	X
(2) Az iskola első-negyedik évfolyamán a helyi tantervbe évfolyamonként legalább heti három, a többi évfolyamán heti átlagban két és fél testnevelési órát be kell építeni.	X
(3) Az iskola nevelési programjának részeként el kell készíteni az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési programját. Az iskolai egészségnevelési programnak tartalmaznia kell az egészségfejlesztéssel összefüggő iskolai feladatokat, beleértve a mindennapi testedzés feladatainak végrehajtását szolgáló programot is. Az iskolai egészségnevelési program elkészítéséhez be kell szerezni az iskola-egészségügyi szolgálat véleményét.	X
(4) Az iskola pedagógiai programjában meg kell határozni	
<i>a)</i> az iskolai írásbeli beszámoltatások formáit, rendjét, korlátait, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepét, súlyát,	X
<i>b)</i> az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elveit és korlátjait.	X
Nemszakrendszerű oktatás	X

Az iskola a helyi tanterv megalkotásához a **Nyíregyházi tantervcsaládban** összeállítottakat adaptálta. A helyi tanterv tartalmazza az 1-4 illetve 5-8 évfolyamokon tanított tantárgyakat a kötelező és választható tanórai foglalkozásokat és azok óraszámait. A táblázat áttekinthető, logikus. Az intézmény beépítette a nem szakrendszerű oktatás megvalósítását. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek, és taneszközök **kiválasztása elveinek meghatározása rögzített**. Az elvek igazodnak az intézmény által megfogalmazott célrendszerhez. A tankönyvek kiválasztásánál arra törekszenek, hogy felmenő rendszerben lehetőleg azonos, a tantervnek megfelelő tankönyvcsaládból tanuljanak a tanulók.

A **magasabb évfolyamra lépés, továbbhaladás** feltételei a tantárgyi rendszerben meghatározott.

A **tanulók beszámoltatásának, számonkérésének követelményeit** a tanulók munkateljesítményének mérése, ellenőrzése fejezet tartalmazza. Az alapelvek, értékelési formák kidolgozottak.

A tanuló magatartása és **szorgalma** értékelésének és minősítésének formája részletesen meghatározott.

A **tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek meghatározottak**. Az évente kétszeri mérést az OM által kiadott HUNGAROFITT módszer alapján tervezik. A **mérést az intézményi** sajátosságoknak megfelelően feladatokkal egészítik ki, folyamatosan figyelik, szükség esetén módosítják.

Az **iskolai írásbeli** illetve szóbeli **beszámoltatások formái, rendje, korlátait** komplexen szabályozta az iskola. Megjelölte az írásbeli beszámoltatások szerepét, súlyát a tanulói munka mérése, ellenőrzés során.

Az **otthoni** (napközi és tanulószobai) **felkészüléshez** előírt **írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elve és korlátai** összhangban vannak a *pedagógiai* alapelvekben megfogalmazottakkal.

A nem szakrendszerű oktatás megszervezése :

Célja az **iskolai alapozó funkciók hatékonyságának** és eredményességének a **növelése**. A nem szakrendszerű oktatás kiterjesztése az 5–6. évfolyamra a korábbinál több időben az **alapvető készségek és képességek további fejlesztése**, a Nemzeti alaptantervben megjelölt **kulcskompetenciák megalapozásához**.

AZ intézményben a nem szakrendszerű oktatást a 2008/2009. tanévtől a tanórák 25%-ban kívánják bevezetni előbb az 5. évfolyamon, majd felmenő rendszerben a 6. évfolyamon.

Ennek értelmében az 5-6. évfolyamos tanulók heti óraszámából 5 órát fog a jogszabályi előírásnak megfelelően nem szakrendszerű oktatás keretén belül képesség - és készségfejlesztésre fordítani.

5.2. A tananyag és követelményrendszer törvényessége

Az Általános Iskola helyi tantervében a tantárgyi rendszer a kerettantervi rendeletnek megfelel, a **tantárgyak elnevezése** is szinkronizál. A tantárgystruktúra és az óraszámok táblázata egyértelműen meghatározza az egyes évfolyamokon tanított tantárgyakat, és ezek óraszámait.

5.3. A tanórán kívüli tevékenységek

Az iskolában a tanuló érdeklődése szerint nem kötelező, tanórán kívüli foglalkozásokat szerveznek. (szakkör, Iskolai sportkör, tanulmányi versenyekre felkészítés, stb.). A foglalkozások helyét, idejét, tartalmát a pedagógiai program alapján készült terveknek kell tartalmazni.

6. A nevelési program, a helyi tanterv és az alapító okiratban meghatározott tevékenységek összhangjának vizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazottak összhangban vannak az intézmény alapító okiratában meghatározottakkal.

7. Nemzetiségi oktatás:

Kisebbségi német nyelv és irodalom, német népismeret

Az iskola egységes rendszerbe szerkesztve elkészítette a **német nyelv és irodalom helyi tantervét a német kisebbségi nyelvoktató** formához.

A hagyományos nyelvoktató oktatási forma helyi tanterve részletes, alapos kidolgozottsága, megfelel a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatása irányelvének (A továbbiakban: irányelvek) /32/1997. (IX. 5.) MKM, az azt módosító 28/2000. (IX.21.) OM, valamint az 27/2008. (IX.26.) OKM rendeletnek), a Kerettantervi 17./2004. OM, ül. a módosított 24./2008. (XII. 12) rendeleteknek.

8. Finanszírozás-időkeretek

Az oktatási intézmények pedagógiai programjának helyi **tantervében** meg kell határozni az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyakat, a kötelező és választható tanári foglalkozásokat és azok óraszámait, az előírt tananyagot és követelményeit. Az itt meghatározott óratervhez („**időkeret**”) kapcsolódik a fenntartó finanszírozási kötelezettsége. Tehát a jóváhagyáskor egyértelművé kell tenni, hogy a közoktatási törvényben kötelezően biztosítandó órakeret elegendő-e a pedagógiai program megvalósításához. Az intézmény pedagógiai programjában a megvalósításhoz szükséges időkeret, illetve az óratervek alapján nem azonosítható be egyértelműen a finanszírozhatóság. A közoktatási törvény 52. (7), **(II)** c pontokban meghatározott **heti időkeret** az egyes évfolyamok, osztályok, tanítási év közben a tanítási hetek között átcsoportosíthatók, és évente emelkednek 12%-ig. A finanszírozhatóság minden évben a költségvetés meghatározásakor felül vizsgálándók a tanulócsoporthoz szám figyelembe vételével. Így a helyi tantervben kidolgozott óratervek az oktatás teljes vertikumát illetően csak részinformációt biztosítanak finanszírozási kérdésekben.

9. A pedagógiai program érvényessége, legitimációja

9.1. Érvényesség

A módosított pedagógiai program 2010. július...én lép hatályba, felülvizsgálata kétévente történik.

9.2. Elfogadás

Legitimációs kör jól meghatározott.

10. A program szerkezeti, formai értékelése

A nevelési program és a helyi tanterv áttekinthető, igényesen szerkesztett, a törvényi előírásokat formailag is jól követő dokumentum.

11. Összegzés, szakértői megállapítások

Az Általános Iskola pedagógiai programja az iskola szakmai **önmeghatározásának** dokumentuma, pedagógiai **stratégiai terve**, amely alkalmas arra, hogy hosszú, illetve középtávra meghatározza az iskolában folyó nevelés-oktatás rendszerét, céljait, feladatait és tevékenységeit.

Az intézményvezetősége és nevelőtestülete a helyi adottságokat, hagyományokat és fejlesztési törekvéseket tudatosan érvényesítő, az aktuális közoktatás-politikai és szakmai-pedagógiai kihívásokat mérlegelő s azokhoz illeszkedő olyan programot alkotott, amely elismerésre méltó szakmai elkötelezettséget, partner-központúságot, a közoktatási minőségelvűség gyakorlati megvalósítását szolgálja.

Az intézményi pedagógiai program fenntartói jóváhagyását a fentiek alapján egyértelműen javaslom.

Őszintén kívánom valamennyi programelem sikeres, hatékony teljesítését és megköszönöm a véglegesítésben való közreműködésem megtisztelő lehetőségét.

Mátészalka, 2010. július 27.

Dienes Béla
tanügyigazgatási szakértő